СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 288. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 10 грудня 1932

VOL. XL. No. 288. Jersey City, N. J., Saturday, December 10, 1932. THREE CENTS.

АМЕРИКА ДОМАГАЄТЬСЯ СПЛАТИ ЇЙ БОРГІВ У ПРИЗНАЧЕНИЙ ТЕРМІН

ПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР ПОДАЄ АНҐЛІЇ НАДІЇ НА РЕВІЗІЮ МІЖНАРОДНІХ ВОЄННИХ БОРГІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Стимсон відповів відмовою на прохання Анґлії відрочити сплачення її чергової рати воєнних боргів Америці, яке припадає на 15 грудня. З відповіди Стимсона ясно видно, що президент Гувер стоїть твердо на тому, що всі держави мають сплатити свої рати 15 грудня безпроволочно, хоч саме сплачення цієї рати можна ріжними способами полекшити.

Разом з тим у ноті є натяк на те, що Злучені Держави згодяться на загальну ревізію міжнародніх боргів, для чого потрібно буде скликати міжнародню конференцію з заінтересованих держав. Подібну відповідь одержить також Франція, Бельґія, Чехословаччина, Польща та інші держави. В ноті підкреслюється, що повоєнні позички в Америці були пороблені не на воєнні потреби, але на ріжні потреби в справі налагоджування зруйнованого війною життя Европи.

ДЕБАТУЮТЬ НАД ПИВОМ.

ВАШИНҐТОН. — Промову президента Гувера до конґресу стрінули холодно члени конґресу в тій частині, де говориться про необхідність завести податок в розмірі 2.25% від кожної продажі. Більшість членів конґресу схиляється до того, що раніше, ніж говорити про цей податок, треба перевести всі можливі скорочення витрат з державного буджету.

За те в „лабі" конґресу гарячо дебатують справу дозволу продавати пиво. Буджетова комісія зажадала від пивоварів ближчих інформацій, як, на їх думку, відібється на буджеті дозвіл продавати пиво. Броварник Губер заявив, що виріб пива дасть працю 300.000 робітникам, а держава, якщо наложить на кожду бочку податок у сумі 5 долярів, матиме прибутку 367 міліонів на рік. Склянка пива буде коштувати при такому податку 10 центів.

ЗАКОН ПРО УСАМОСТІЙНЕННЯ ФИЛИПИНІВ ВІДЛОЖЕНО.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Р. Копленд виступив рішучо проти обговорення закона про усамостійнення филипинських островів. Він стоїть на тому, що землі, набуті Злученими Державами при помочі договорів, можуть бути відокремлені від Злучених Держав лише волею всього американського народу. Тому справи усамостійнення Филипинів самі законодатні органи не можуть рішати, а треба перевести плєбісцит серед американських горожан, або яким іншим шляхом вислухати волю американського народу. Після того законопроєкт знято з обговорення.

ФАРМЕРИ ДОМАГАЮТЬСЯ ДОПОМОГИ Й МОРАТОРІЇ.

ВАШИНҐТОН. —Делеґати фармерів, які тепер відбувають конвенцію у Вашинґтоні, рішили особисто вдатися до сенату й палати послів, щоби предложити їм вимоги фармерів. Рішено домагатися $500,000,000 на допомогу фармерам-нуждарям, щоб уратувати їх господарства від остаточної руїни й страти фарм.

Таксамо фармери будуть домагатися проголошення негайної мораторії на фармерські позички, на проценти від тих позичок, на залеглі фармерські податки державі й т. п. Ця мораторія має тревати до того часу, поки не мине кріза. Крім того фармери домагатимуться усталення твердих цін на ріжні фармерські продукти.

БУДУВАТИМУТЬ НОВИЙ КОРАБЕЛЬ-МАТКУ ДЛЯ ЛІТАКІВ.

ВАШИНҐТОН. — В морському секретарстві вже остаточно закінчено пляни будови ще одного корабля-матки, який має бути плаваючою стацією для воєнних літаків. Новий корабель буде найбільшим зі всіх подібних кораблів, які Злучені Держави мають тепер.

В минулому році загинули 237 старшин американської воєнної авіяції. Адмірал Рок каже, що на їх місце покликано нових старшин з інших частин війська. Взагалі кадри летунів треба підготовлювати з відповідними резервами завчасу, бо в часі негайної потреби не легко знайти старшин, які годилисяб для воєнного летництва.

ПРОТИ ПОДАТКУ ВІД ПРОДАЖЕЙ.

НЮ ЙОРК. — Члени „Нешенел Рітейл Драй Ґудс Асосіейшн" протестують проти впровадження податків від продажі, бо такі податки стримують відновлення торговлі та приносять величезні страти бизнесови.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО.

В неділю, в 9-тій годині рано, зі стації W.O.V. буде знов українська програма Сурми. Ґрати й співати будуть молоді студенти професора Івана Криськова з Плейнфілд, Н. Дж. Програма буде добірна. Сподіваються задоволити всіх.

ПІМСТА ВЕДМЕДЯ.

Недалеко Брукселі авто переїхало якогось прохожого. Шофер зупинив авто, щоби прийти з помічю жертві випадку. Нагло напроти нього вибіг ведмідь, кинувся на шофера й удушив його. Це була пімста за свого пана. Як опісля виявилося, ведмідь, що вмів танцювати, був дійсно власністю вбитого, з яким він ходив від місцевости до місцевости й заробляв гроші. Але й ведмідь не жив довго. Його вбили, бо ставав щораз більше небезпечний.

ПОЛЬЩА І ФРАНЦІЯ.

У грошевих розрахунках з Францією Польща є довжником. Вона повиннаб покривати свої грошеві зобовязання девізами, які діставалаб за надвишку вивезених товарів. Тимчасом і торговельний біляне тепер пасивний. Ще минулого року було краще. Покінчився він сальдом 120.2 міл. фр. (згідно з даними французької статистики) в користь Польщі. За 8 місяців ц. р. вивіз до Франції зменшився на 173.9 міл. фр.; натомісць піднісся привіз на 32 міл. фр. У наслідках появилося пасивне сальдо у висоті 86.1 міл. фр. Отже не тільки стратила Польща надвишку з французького ринку, але має ще й дефіцит. Це разом із зменшенням ґльобальних цифр білянсу слушно тривожить господарські кола.

ДО ЧОГО СЛУЖАТЬ ДЕЯКІ КООПЕРАТИВИ?

В кооперативі „Рольнік" у Снятині викрито величезні векслеві зловживання. Зголосилося поверх 90 пошкодованих. У звязку з тими зловживаннями арештовано директора „Рольніка", Конрада Бекера, і Геноха Шенгольца під замітом лихварських операцій.

СОБАЧИЙ ПОДАТОК У ЛЬВОВІ.

Львівський маґістрат рішив предложити міській раді внесення побирати від нового року податок від собак у висоті 30 зол. від одної штуки, 60 зол. за кожну другу і 100 зол. за кожну наступну. За ланцухову собаку встановлено податок 5 зол., за кожну другу 10 зол. більше від попередньої. В прилучених громадах податок виносить 15 зол. і 30 зол. за собаку першої катеґорії, другої катеґорії 5 зол.

700 МАЄТКІВ НА ЛІЦИТАЦІЇ.

Т-во Кредитове Земське у Варшаві виставило в часі від листопада до половини грудня коло 700 земельних маєтків на ліцитації в другому реченці. В першому ліцитаційному реченці перед двома місяцями на маєтки не було купців. Якщо в другому реченці теж не знайдуться купці, маєтки на основі обовязуючих приписів перейдуть на власність кредитового товариства.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА.

Пан Еміль Гладкий з Джерзи Сіти, Н. Дж., зістав недавно вибраний членом "Phi Lambda Upsilon," яке є національним почесним хемічним братством укінчених університетських студентів. Членом цього товариства може бути лише такий студент, котрого запросить само товариство, на підставі научних успіхів дотичного кандидата в ділянці хемії.

Пан Гладкий покінчив "Columbia College" у 1931 р., одержавши ступінь A.B. (Bachelor of Arts), а в червні минулого року осягнув ступінь B.S. (Bachelor of Science). В червні наступного року він закінчить свою 3-річну науку в Колюмбійськім Університеті й одержить ступінь Ch. E. (Chemical Engineer).

БОЖЕВІЛЬНИЙ ПОЇЗД.

Біля французької залізничої стації Бове трапився такий випадок: Два вагони вантажного поїзду вискочили з рейок. Машиніст і його помічник стали оглядати вагони, забувши передтим замкнути гальму льокомотиви. І підчас того, як вони оглядали вагони, льокомотива з 8 вагонами поїхала вперед зі швидкістю 75 км. на годину. Поїзд без ніякої обслуги переїхав стацію Бове і вийшов на залізничий шлях Париж-Бове. І на одній з чергових стацій цей вантажний поїзд наїхав на другий вантажний поїзд. Зударення було таке сильне, що всі вагони обох поїздів розбилися на куски. В цій катастрофі ніхто не був ранений, ані вбитий, бо обслуга вантажного поїзду , що стояв на стації, заздалегідь запримітила надходячу катастрофу й повискакувала з вагонів.

Кілька мінут пізніше льокомотива без механіка наїхалаби була не на вантажний поїзд, але на експрес Париж-Бове, який був тоді переповнений пасажирами.

СПІР ЗА КОПЕРНИКА.

Між Поляками й Німцями від давендавна ведеться спір, чий був Коперник. Родився він у Торуні, але де саме, докладно не відомо. І вийшло таке, що в родиннім місті Коперника видніє дві таблиці, на двох поруч себе стоячих каменицях, з написом одним по польськи, а другим по німецьки: „Тут родився Коперник".

Німецька таблиця, яка, до речі, скорше була поставлена, стала сіллю в оці торунської польонії, яка домагається, щоби цю таблицю, як компромітуючу, зняти, бо, мовляв, не було двох Коперників, що родилися в двох ріжних каменицях.

Німецька таблиця покищо ще стоїть. Але вік її мабуть уже недовгий.

ЗАБОРОНА ПРОДАЖІ ЕНЦИКЛЬОПЕДІЇ БРОКГАВЗА В ЛИТВІ.

Литовські власти заборонили продавати в межах Литви енциклопедію Брокгавза, а це тому, що в ній містяться незгідні з правдою дані про територію Клайпеди. Згадану енциклопедію можна продавати лише в тому випадку, як місця, де пишеться про Клайпеду, замажеться чорною фарбою.

ХЛОПСЬКЕ ЖИТТЯ — ДЕШЕВЕ!

Черновецький „Час" пише:

„На весні згоріла хата в Бребулі, коло Темішори. Жандармський плутонний Мартин Борцян запідозрівав у підпалі 24-літнього парубка Авреліє Бурчу, й заарештував його. Батько його, 56-літній Іван Бурча, не хотів пустити сина самого й пішов разом до жандармської касарні. Не помогли ні просьби, ні мольби обидвох селян.

„Плутонний узяв разом з серджантом Маріном Марінеску на „переслухання" сина, побиваючи його немилосердно. Батька, що боронив сина, також побито. На обід дали обидвом передихнути. Опісля зачали знову своє „урядування". Обидвом селянам поломали кости й тяжко ушкодили в середині. Обидвох побитих у конанню відвезено до дому. Батько помер того самого вечора, а син аж за місяць.

„Цей випадок судив трибунал в Оравіці. Плутонного засуджено на два роки, а серджанта на два місяці тюрми. В Румунії надто тане людське життя".

Життя тане, але не кожного. Бо уявіть собі, що булоб, якби так Аврелій Бурча вбив був хочаб оттого ката Марінеску? Зпевністю був би засуд смерти, якщо не карна експедиція в село і поголовне карання усіх мешканців. Бо людське життя дороге, але... пануючих!

ЧОМУ В ЗИМІ НЕ ГРЕМИТЬ?

Електрика легко проходить крізь воду. Дощові хмари складаються з малесеньких каплинок води, тож електриці легко проходити й крізь хмари. Коли повітря попри землю сухе, електрика, яка знаходиться в горішніх верствах повітря, збирається в хмарах, перескакує великою іскрою в інші хмари, або на землю, і спричинює блискавицю та грім.

Снігова хмара складається із малесеньких сніжинок. Сніжинки електрики не пропускають, тож у снігових хмарах електрика не може збиратись, і через те в зимі нема ні грому ні блискавиць.

Гремить часом дуже пізно в осени або вчасно на весні. Це діється тільки тоді, коли вгорі потеплів і снігова хмара переміниться в дощову.

СПЕКУЛЯНТИ.

Гуцульські килими виробу „Гуцульщина" чи то „Гуцульське Мистецтво" мають уже свою славу й добру марку. З килимами тих фабрик ніяк не може конкурувати жидівська тандита, якої в Косівщині повно. Тому жидівські аґенти беруться на спосіб. Вони їздять по селах і містах зі своєю тандитою, але ховаються під фірму вище згаданих українських фабрик. Численні громадяни падуть жертвою обману жидівських аґентів, купують килими в довірю до доброї слави своїх фабрик, а щойно опісля переконуються, що вони купили безвартісну тандиту.

ЩАСТЯ У ВЯЗНИЦІ.

Якийсь Станіслав Ц., котрий тепер перебуває у варшавській вязниці, виграв на льотерії 10,000 зол. Вязень звернувся до начальника вязниці, щоби дозволив йому підняти ту виграну. З одержаних грошей заплатив належитість адвокатови, бо саме тепер стає перед карним судом за фальшування льотерійних білетів.

УМЕР ПИСЬМЕННИК СТЕПАН ВАСИЛЬЧЕНКО

ВИЗНАЧАВСЯ КРАСОЮ МОВИ ТА ВМІЛИМ МАЛЮВАННЯМ СЕЛЯНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Був у лавах кращих українських письменників.

КИЇВ (Україна). — У вересні вмер Степан Васильченко, один з ліпших українських письменників, що виступили на українську письменницьку ниву по революції 1906 р. Справжнє нацвище Васильченка було Панасенко. Народився він у містечку Ічня на Чернигівщині в 1878 році. По скінченню вчительської семинарії був учителем народніх шкіл у ріжних сторонах України. Це пособило йому ліпше познайомитися з побутом українського народу та вистудіювати українську мову в ріжних її відтінках. За революційну діяльність Панасенко попав у 1905 році до вязниці, а по виході з неї вже не міг дістати вчительської посади. Молодому Панасенкови доводилося тяжко бідувати.

Сидячи в себе дома, він написав перше своє оповідання й післав його до „Ради", щоб там видрукували". Ґазета вмістила його оповідання й підписала автора іменем його батька „Васильченко". Від того часу в українському письменстві зявився визначний український письменник Степан Васильченко, якого спровадив до Києва видавець „Ради", Е. Чикаленко, для праці в „Раді", чим дав можливість талановитому письменникови розвинути свою літературну діяльність.

Особливо популярні були оповідання С. Васильченка з селянського життя та з життя сільської молоді й дітвори. Його оповідання читають з однаковою цікавістю старші й молодші, бо письменник малює надзвичайно артистично справжні, реальні образи з селянського життя чи з селянських типів. Притім його писання визначаються красою й багацтвом української народньої мови й просякнуті любовю до українського обездоленого селянства. С. Васильченко написав також кілька театральних творів, між якими найліпшими є „На перші гулі", „Куди вітер віє", „Не співаймо пісні" і т. д. Умер цей письменник у страшній біді, бо хоч на радянській Україні його твори були надзвичайно популярні й розходилися десятками тисяч примірників, то це не ратувало письменника від злиденного життя під большевицьким режімом.

ЯПОНЦІ НЕ ПРИЙМУТЬ ВТРУЧАННЯ ЛІҐИ В СПРАВІ МАНДЖУРІЇ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Представник Японії в Лізі Націй, Мацуокі, заявив, що Японія не лишиться в Лізі Націй, якщо Ліґа прийме в справі Манджурії резолюцію, яку запропонували малі держави. Ця резолюція клеймує поступовання Японії в Манджурії й домагається залагодження манджурського питання в порозумінню з Китаєм.

Мацуокі каже, що Японія не спиниться перед тим, щоби виступити з Ліґи Націй, бо постійні надії, які Ліґа подає Китаєви, що зовнішні сили полагодять справу Манджурії в бажаному для Китаю напрямі, не дають можности прийти Японії безпосередньо до порозуміння з Китаєм. У всякому разі японський нарід не відмовиться від оборони своїх інтересів на Далекому Сході, хочби це його одорого коштувало.

ДОМАГАЮТЬСЯ РЕВІЗІЇ МІЖНАРОДНІХ БОРГІВ.

ПАРИЖ (Франція). — Стало відомо, що Анґлія заплатить Америці на 15 грудня те, що належиться від неї на сплату міжнародніх воєнних боргів. Мабуть таксамо зробить і Франція.

Але між Мек Донелдом та Еріотом дійшло до порозуміння, що дальші сплати воєнних боргів будуть стримані, поки не буде переведена загальна ревізія тих боргів у звязку з німецькими репараціями.

ФІНЛЯНДІЯ ДАЛІ ЗМЕНШУЄ ОБМЕЖЕННЯ ПРОДАЖІ ЛІКЕРІВ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Парлямент приняв закон, яким дозволяється продажу лікерів кождого дня крім неділь та свят і 8 спеціяльних днів, в які влада вважатиме потрібним заборонити продажу лікерів. Таксамо години продажі лікерів кождого дня збільшено з 15 до 17.

Цим Фінляндія хоче боротися з бутлеґерством, яке ще лишилося з часів прогибіції. Назагал тепер фінське населення значно менше пє, ніж пило в часі прогибіції.

УЛЬТИМАТ ПЕРСІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Анґлійський уряд переслав перському урядови гострий ультимат у справі уневажнення перським урядом концесій анґлійських фірм на перську нафту.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГАЛАС, А БІЛЬШ НІЧОГО

Матимемо в наступний четвер у Ню Йорку велику протипольську демонстрацію. Принаймні таке заповідають жидівські організації. Кілька тисяч жидівських студентів хочуть задемонструвати протестаційним походом своє негодування супроти протижидівських розрухів у Польщі.

Не знаємо, чи демонстрація дійсно відбудеться. Бо вже нераз заповідали Жиди великі демонстраційні віча проти Польщі, а потім, в останній хвилі, одержавши якісь обіцянки чи що іншого з Варшави чи звідкиинде, вицофувалися, щоби — не шкодити польській державі. Навіть боялися запросити на такі віча представників інших народів, яких тисне Польща, або відчитати їхні заяви симпатії з ними, щоби часами не стягнути на себе підозріння, що вони є в звязку з Українцями, Литовцями й Білорусинами, яких землі Польща загарбала, а які раді би визволитися з польського ярма.

Цілий світ був зворушений крівавою польською „пацифікацією" на Західній Україні. Але Жиди в Ню Йорку чи по інших американських містах нічим не прилучилися до протестаційного голосу американських Українців проти варварств Польщі. І не чути їх голосу, коли протестують Литовці проти загарбання Польщею Вильна, а Білорусини проти поневолення і польонізації білоруського народа. Поступають вони так, як би їх та справа не обходила, хоч найбільше їх число жиє саме на тих землях, головно українських, звідки підносяться голоси розпуки і протесту проти польського гнету. Про кріваві події в ліськім повіті чи на Підляссю чи про розстріли українських революціонерів, є дуже мало згадки в американській пресі, але про протижидівські розрухи пишеться день у день, і то багато. Жидівська телєграфічна аґенція й жидівські кореспонденти добре інформують світ про Жидів у Польщі. І певні, що світова преса те передрукує. В тім їх сила. Але й велика слабість. Бо вони вірять, що галасом поліпшать свою долю у Польщі.

А це є велика помилка. Жидам може стати ліпше в Польщі тоді, коли поліпшиться доля тих народів, яких землі силою Польща загарбала, а на яких знаходиться велике число жидівського населення. Коли гине, гнетений економічно й політично, українськикй, литовський чи білоруський селянин на своїй прадідній землі, загарбаній Польщею, то гинути мусить і Жид, що животіє на тих землях; а коли не хоче гинути, хай стає разом з тими народами до спільної боротьби проти Польщі.

О. В.

НОВА „СІЧ ЗАПОРОЗЬКА"

Цею новою „Січю Запорозькою" є (бодай у польських очах) — Закарпатська Україна. Чому її так прозвано, про це пізніше. А тепер хочу подати образ спліту тих сил, які борються в цій нещасній країні, і їх перспективи.

Маленька ця країна числить після останнього (чеського) перепису округло 726,000 людности. З них — до 450,000 (63.4%) Українців, до 109,000 (15.36%) Мадярів і лише 35,000 (5%) Чехів — „пануючої" нації.

Якаж є політика чеська на цій землі? Стремить вона очевидно до чехізації її. Але що Чехи в цій країні є елементом напливовим, зовсім невкоріненим, то мусять — **наразі** — послуговатися елементом українським для звалення впливів найбільшого ворога Чехії на Закарпатті — Мадярів. Ось в цім і є джерело чеської „українофільської" політики, яка дуже нагадує „українофільську" політику царату на Холмщині й на Волині, коли то — для боротьби з польщиною — видавав царат (в Почаїві напр.) друковані по українськи книжочки і навіть ґазети. Отже щось подібного роблять на Закарпаті Чехи. Вони є нібито „українофіли" — наскільки, щоб зашахувати мадярські впливи, з якими самі не потрафлять боротися. Але — щоб Українці не дуже в пера поросли, тримає Прага два заліза в огні: Українців і москвофілів (силовий стосунок 2/3 до 1/3). Раз попирають одних — раз других, так як робили це Габсбурги в Галичині перед війною.

Але мабуть їм їх робота таксамо мало вдається як і небіжці Австрії. Українська стихія за останні роки там сильно розвинулася. Під впливом власної інтеліґенції краєвої, а також української еміґрації — з Великої України і з Галичини — культурно-економічні сили закарпатських Українців сильно зросли. Сильно розвинулася „Просвіта", що числить вже до 107 читалень, істнує „Руський Театр", активно рухається народнє вчительство, зорґанізоване в свій Союз. А остання боротьба за мову навчання в школах показала цілу силу українства. Про силу його свідчить і цей факт, що напр. вакантну катедру греко-католицького епископа на Закарпаттю, хоч як того й хотіли у Празі — не вдалося обсадити Чехом, а мусілося призначити Українця (А. Стойка). Про розмах українства свідчить також його поширення на українські громади, прилучені Прагою до Словаччини (до 100,000 людности).

Українство стає твердим оріхом до згризення, а недавні візити чужинців — підчас голоду в країні — одного Анґлійця й одного Німця — свідчать, що цею забутою досі Богом і людьми землею зацікавився і ширший світ...

Зацікавилася нею і польська преса. І вона то власне прозвала ту країну — новою Запорізькою Січю. Чому? А тому, що стала вона пристановищем елементів, які наражалися на політичні переслідування в Росії і в Польщі. Як давня Січ була гніздом для втікачів, так тепер є гніздом для політичних утікачів з інших українських земель — Закарпатська Русь. Це і змусило польську пресу бити на трівогу.

Ця преса бідкається, що, мовляв, як так далі піде розвиток української стихії на Закарпаттю, то границя польсько-чеська стане нереальною. Тоді обидві ці славянські держави граничитимуть з собою хіба на Шлеську, а між них убється український клин; тимбільше, що з українських громад Словаччини може перекинутися українство на Лемківщину, яку Поляки вважають вже за напів асимільовану. Куди станутъ оті „січовики" вразі якихсь міжнародніх ускладнень? Чи можна було про історичну Січ знати куди, за ким і проти кого вона піде?

За Карпатами, пише польська преса — розвязується не лише чеська, але і наша справа. Ми мусимо пильнувати тої справи, щоби хвиля нас не заскочила. І — як рецепту — пропонується порозуміння з Чехією, щоби спільними силами виступити проти грізної небезпеки...

Отже — спершу маємо порозуміння, славянської Польщі з славянською Росією (пакт про неаґресію), очевидно нашим коштом. Тепер пропонується друге порозуміння: славянської Польщі з славянською Чехією — проти третього славянського народа, таки знову проти нас. І то все на випадок міжнародніх ускладнень — щоби отой третій славянський нарід (український) не потягнув — у бік Німеччини...

Добра **славянська** політика! Але не нам її боятися. Бачили ми вже Бобринських і Дмовських, не злякаємось і їх наступників...

ПОЛОЖЕННЯ ЖИДІВ У ПОЛЬЩІ

(УП) Останніми часами появляються в пресі досить часто вістки, що вказують нібито на якийсь антисемітизм в українському народі. Такі вістки форсує жидівська преса як Польщі так і заграниці. Причиною до цього є український кооперативний рух, що не стремить до нічого іншого, як лише до покращання господарського положення українського селянства Західньої України й до певної міри конкурує з жидівсько-польським торговельним монополем на тих землях. Тому то нам варто познайомитись з голосом меншостевого журналу „Націон унд Штаат" за листопад 1932, що виходить у Відні, про жидівське положення у Східній Европі, а передовсім у Румунії, Польщі та Совітах:

„В половині минулого року оцінювано скількість жидівських безробітних в Польщі на 1/3 цілої скількости Жидів у Польщі. Сьогодня скількість піднеслась на кілька десятків тисяч. Польська господарська політика стремить до витиснення з життя самостійної купецької кляси. Наслідки тої політики є застрашаючі. До того долучається ще й бойкот з боку католицького населення, що все прибирає на силі. Недавно заряд жидівської громади в Лодзі подав до відома, що в Лодзі 46% всіх жидівських родин підпомагається коштами громади. Майже половина жидівських міщан підпомагається громадою. Половина всіх жидівських робітників у лодзьких ткальнях є безробітними. Нині вже всі ті числа далеко вищі. Польсько-жидівські часописи приносять вісти про це, що по хідниках млують з нужди жидівські робітники. В великих містах і по провінції діти до школи приходять недоживлені й управи шкіл мусіли взятись і за прохарчування дітей.

„Жидів випихається з господарського життя в Польщі. Їх ставиться поза скобками публичного життя і державних установ. Жидівську торговлю нищиться за допомогою кооперативного руху. Крім того багато Жидів є безробітними. Все це довело до зубожіння жидівського населення в Польщі. Наслідки цього зубожіння можуть досить солідно загрожувати польській державі. Особливо велика нужда панує в кругах жидівської інтеліґенції. Не згадуючи вже цього, що при помочі нумерус клявзус недопускається жидівських студентів до високих шкіл, також і тим студентам, що покінчили польські або заграничні школи ставиться перепони, коли вони стараються о якесь заняття. Богатомовним є факт самовбивства жидівської лікарки д-р Фуртової, що старалася всюди дістати місце, але всюди її відкидали лише через те, що вона Жидівка. В Білостоку її вже було принято й іспити були вдоволяючі, але коли показалось, що вона Жидівка, то контракт зірвано. З тої самої причини викинено її з посади лікарки у Влоцлавку.

„В останніх часах до того всього долучилась ще мешканева кріза. Жидів викидають з помешкань, бо вони вже не є в стані платити за помешкання по містах. Це викидання прибрало в останніх часах застрашаючі розміри і в жидівських кругах думають над тим, щоб за допомогою загальної орґанізації якось цьому лиху зарадити. В варшавських жидівських дільницях вже від тижнів видно при цьому страшні сцени. При екзекуції сусіди стараються допомагати потерпівщим і при цьому доходить до опору проти властей. Це доводить до неспокоїв у жидівських дільницях. Допомога потерпівшим вже наладнується. Наслідком мешканевої крізи поширюється в жидівських кругах туберкульоза. Пошесть сухіт доводить до деґенерації Жидів.

„На розпучливе положення Жидів вказує також збільшена скількість самовбивств. В трох останніх роках збільшилася скількість самовбивств між Жидами у Львові на 280%. По урядовим даним 98% всіх спроб самогубства кінчиться смертю, а це вказує на те, що самовбивці таки хотять покінчити з життям. В Лодзі жидівські самовбивства становили 1926 — 12%, 1929 — 16%, 1931 — 24.2%.

„Не краще положення Жидів у Румунії. В Бесарабії жидівська торговля зліквідована. Жиди йдуть жебрати й торгувати по хатах. Поволі приходить до голоду в жидівських кругах. Голод захопив вже й жидівські кольонії й кольоністи втікають масово до міст. Кольоністи не є в стані продати щонебудь з сільсько-господарських продуктів, бо ціни страшно низькі. Також і у властивій Румунії останніми часами господарське положення Жидів потряслось у самих основах через крізу".

РЕФЕРЕНДУМ

Вислід загального голосування членів в справі нової реформи.

ЗА РЕФОРМУ. Відділи, котрих члени більшістю голосів реформу ухвалили.	**ПРОТИ РЕФОРМИ.** Відділи, котрих члени більшістю голосів реформи не ухвалили.
Відділ . . 6	Відділ . . 29
" 59	" 52
" 68	" 147
" 135	
" 149	
" 164	
" 178	
" 203	
" 223	
" 247	
" 295	
" 304	
" 378	
" 400	

Попередно було оголошено 54 відділи „за" і 2 відділи „проти".

Разом досі звернено відголосованих 73 бальоти, з чого 68 є „за" реформу, а 5 є „проти" реформи.

Увага: В цій рубриці будеться подавати вислід голосування в міру того, як будуть відголосовані бальоти з відділів вертатися до головної канцелярії. Опісля ще раз всі відділи будуть проголошені разом в однім числі „Свободи", щоби всі члени могли мати точну і повну контролю.

Бальоти, в котрих замісць числа голосів написано слова „одноголосно" або „всі", зістали завернені до поправи.

Одноголосно може значити „всі присутні" члени, або взагалі „всі члени". Закон вимагає, щоби голоси були раховані й подані на бальоті числами, без огляду на те, чи це відноситься до всіх членів у відділі, чи лише до всіх присутних членів на відділовім мітінґу. Про це, чи відділ є „за" реформу чи „проти" реформи, рішає більшість (більше число) **голосуючих** членів.

П. Буркан.

ШЛЯХТА

(Оповідання).

(7)

— Моє Кохання! Мама з нами. Тато вже годиться. Приїдь зараз кувати залізо, поки горяче. Приїдь будьтоби купити решту меду. Як хочеш, то привези з собою якого доброго приятеля. Софія.

— Коли так, то їду, хоч зі страхом Божим, — сказав Негрецький і пішов до хати переодягнутися. Коли вийшов з хати, перед нею вже ждав на нього Дмитро з фірою. Олекса присівся і вони поїхали.

Оба довго мовчали. Коли за ними вже була яка миля, Негрецький спитав:

— Чи ти певний, що та родина не збожеволіла?

Дмитро видивився на нього і відповів:

— Я міркую собі, що вони дуже розумні люди.

— Як вони розумні, то хіба ти збожеволів, бо чейже знаєш, як то є між нами і шляхтичами.

— Нехай буде й циганка! — крикнув. — Я її люблю. Як би ти її знав, то не дивувавсь би мені. То чудо, не дівчина! Так як я, ніхто її не знає. Ніхто в світі не любить її так, як я. Як вона знає се, як знають її батьки, то не було би ніяке диво, не було би ніяким божевіллям, як би своїй дитині не загороджували дороги до щастя.

— Може й твоя правда, — сказав Олекса. — Любов уже неодно неможливе зробила.

Оба замовкли і мовчки заїхали аж до коршми в селі. Коні й віз лишили там і пішли до двора. З двора мабуть вже бачили, що ідуть гості, бо коли оба підходили до ґанку, Ранаївська дожидала їх на порозі. Дмитра привитала сердечно, Олексу ввічливо. Зараз надійшов Ранаївський. Дмитра привитав ввічливо, Олексу ласкаво.

— Просимо, покищо, на веранду, — промовила господиня.

Всі четверо обійшли хату на той бік, що був до саду. Коли вже засіли на веранді, надійшла Софія. З Олексою була несміла, з Дмитром повздержлива. Була в білій поединчій суконці, з кількома червоними і синіми квіточками на грудях. Призираючися їй, Олекса допевнився, що його приятель, як частіше з нею балакав, міг не лише задуритися, а й цілком вдуріти. Наймичка принесла і на столі поставила вино і медівнички. Всі хрупали, краплями попивали і балакали.

Коли стало смеркати і на веранді зробилося холодно, Ранаївська запросила ціле товариство до світлиці. Для Негрецького і для Газаровича було се доказом, що гордий шляхтич змяк і забув, що його гості в очах шляхти то хами. Бачучи, як дівчина свобідно поводиться, як весело і сердечно зі всіма розбалакалася, Олекса приступив до приятеля і, стиснувши його руку, шепнув:

— Хлопче! Ти в чепци родився. З отсею будеш щасливий.

Ранаївська пішла до пекарні пильнувати, щоби челядь не спартачила вечері. В однім куті світлиці Дмитро балакав з дівчиною, в другім засіли при вині і також розбалакалися Олекса з Ранаївським. Не знать, яким способом сталося, що їх розмова зійшла на ріжницю між шляхтою і плебейцями. Ранаївський мабуть нарочно звів розмову на таке. Коли шляхтич пару разів зневажливо висказався про людей, які не мали гербів, Олекса, будьтоби дурний в таких справах, спитав:

— Якаж ріжниця між шляхтичем і плебеем?

— Уродження! — відповів шляхтич, — простий чоловік, хлоп він, чи міщанин, не уроджений.

— Я хотів би знати, яким способом такий плебей прийшов на світ, коли він не уроджений? Плебей, міркую собі, родиться цілком так, як шляхтич.

— Кров в наших предків, що кружить в наших жилах, відріжняє нас від плебеїв! — сказав шляхтич, гордо надуваючися.

— У Львові, на ринку, побилися раз два шляхтичі. Одному з них поплила з носа юшка. Другому текла кров з рани на руці. Я ту кров обох шляхтичів бачив, бо їх зливали і обвивали в нашім крамі. Кров не була синя, а червона. Цілком така, як наша і як хлопська кров.

— Шляхоцька кров робить нас мудрішими, чеснішими. Плебейська кров робить вас недотепами, розпусниками.

— Я знаю багато шляхтичів тумановатих і розпусників.

— То хіба такі, що за своє шляхоцтво забули і свого гербу не шанують.

— Кождий шляхтич має давний рід, — додав Ранаївський.

— Як старий ваш рід?

— Старший як твій.

— Сумніваюся. Мій рід виводиться від самого Адама!

— Жарти! Я маю тринацять справжніх предків, що були шляхтичами.

— То ваш рід справді колись зачався?

— Очевидно, що має свій початок. Не будьякий, а славний.

— Хтож був той перший ваш предок... той славний? Чи то він вигадав, як справляти поле? Може вигадав, як залізо кувати?

— Агі, на тебе! Хлоп? Коваль? Мій предок воював. Підбивав краї, руйнував міста.

— Отже робив таке, за що нині, як хто робить таке одинцем, вішають на шибеници! Я не збагну, яким способом та шляхотна кров, яка чоловіка робить хоробрим і чесним, дісталася до жил чоловіка, котрий був першим вашим предком.

— Се вже в його натурі було, яку він одідичив від своїх предків, котрі ще не були шляхтичами.

— Як того першого вашого шляхоцького предка щойно треба було зробити шляхтичем, то він мусів мати батька плебея...

— З вами про такі річи годі балакати, бо ви сего не розумієте.

Було би може прийшло між ними до гострішої перепалки, як би не те, що подали вечеру. Хоч при столі сиділи також нешляхтичі, Ранаївський їв і пив, веселий був. Дмитро сидів коло Софії і також веселий був. Лице Софії сяло щастям.

Про се, чого Дмитро сюди приїхав зі своїм приятелем, до сеї хвилі ніхто ні слівцем не згадав, хоч вже була ніч. Може Дмитро балакав з Софією про се. Як балакав, то тихцем, так що інші сего не чули. Нараз стрілив корок у стелю. То брат Софії відкоркував фляшку шампана. Коли поналивав, Ранаївська вхопила свою чашу, підвелася, чокнулася з Дмитром і сказала:

— Діти! Ви вже знаєте, за що ми пємо! Всі підвелися. Молода пара поцілувалася на очах всіх. Цілунок був палкий, голосний. Дівчині мало було того. Ще обіймила милого за шию і ще раз палко поцілувала. Ранаївська поцілувала Дмитра в лице, Ранаївський стис його руку. Стис також руку Олекси так сильно, себто так сердечно, що все сказане ним про шляхту і плебеїв Олекса взяв за жарт Ранаївського. Тепер загомоніла балачка про будучність молодої пари:

— Рільником наш зять очевидно не буде, бо він — сказала Ранаївська — до такої господарки не виховався і того не потребує.

Таким способом Ранаївська заздалегідь з голови Дмитра вибила думку, що він з її донькою дістане також її село.

— Мій зять, — говорила Ранаївська далі, — лишиться у Львові. Та не на передмістю коршмарем. Йому і се вже непотрібне. Перенесеться до міста і отворить великий склеп. Торгувати буде за нього челядь. Він сам буде читати книжки, вправлятися зброєю, їздити верхи. Цілком так, як роблять патриції Львова.

Дмитро виглядав дуже глупо, глядячи на бабу і слухаючи, як вона малює його будуче життя. Олекса подумав:

— Шило тещі вже тепер вилазить з міха!

(Кінець буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Чуйний, Аликвипа, Па. — Пощо Вам заниматися „Лейбовими синами"? Хай пропадають, а Ви пишіть, що роблять добрі „сини", які дають концерти, чи скликують які віча, чи запрошують коли до себе когось на якийсь розумний виклад і чи збирають жертви на народні потреби. Отсе буде цікаве кожному знати.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Успіхи українського студента.

Mr. Emil Hladky of Jersey City was recently elected to membership in PHI LAMBDA UPSILON, a national honorary chemical fraternity of graduate university students. Membership is only thru invitation by the society and is based upon the candidate's scholarship record in chemistry. Mr. Hladky graduated in 1931 from Columbia College with the degree of A.B. and last June received his B.S. degree. He will graduate in June with the degree of Ch. E. from the Engineering School of Columbia University after having completed 3 years of graduate study in chemical engineering.

Z.

—o—

MINERSVILLE, PA.

Ukrainians of Minersville have Memorial Service.—Judge Gangloff One of Speakers at Ukrainian Tribute.

Sunday, December 6, was a gala day for the Ukrainians of Minersville and vicinity. We heard memorial services in honor of our heroes and dead soldiers in the Opera House. It was one of the largest gatherings of this denomination held in Minersville, standing room only being available.

A memorial Mass in the morning at 10 o'clock, followed by memorial services was celebrated by Rev. Joseph Yaletchko, rector of St. Georges' Church, and was largely attended. The services are held annually for the purpose of perpetuating the memories of the departed heroes who died for the freedom of their country. A feature of the afternoon program was the singing of the Ukrainian Choir, assisted by a visiting choir form Northampton, Pa., which was divided into two parts, the first being the local choir under the leadership of Mr. Charles Luchanin, of Minersville.

The program opened with the local choir singing the national anthem, "America" in English and Ukrainian. This was followed by the opening address given by the Honorable Judge G. E. Gangloff of Sch. Haven, who gave a short talk on the history of Ukraine, which revealed the fact that his ancestors on his fathers' side came from Galicia to this country in 1829. He spoke of other countries, particularly Poland, wanting to control that country, and the part the Cossacks played in democracy. He said they had reason to be proud of the history of their country, and spoke of their leaders as being great because they stood for the things we stand for to-day, for equality, liberty, and justice. "Many of you came here for this purpose, and your first duty is loyalty and obedience to the laws of your adopted country," — he said. His speech was well received.

The choir continued with, "Oh Mithty God, save our country." The opening address was then given by Rev. Jos. Yaletchko, followed by the choir singing "You are far but near to us, us Dear Fatherland," and "Oh Ukraine." Peter Kuper of Minersville recited a poem on Masons written by Ivan Franko. Miss Schatzlein of Mahonoy City sang a soprano solo. Her songs were, "Spirit Flower" and "Down." Miss Mary Dormer of Minersville was the accompanist. Both represent Brown Conservatory of Music. Rev. J. Yalechko sang a baritone solo entitled "O, Dniper, My Dniper." A piano solo given by Miss Helen Kempski of, Port Carbon entitled "Hungarian Rhapsody No. 12," received much applause.

The recital given by Teresa Kozura was well rendered. Miss Mary Sininsky of Marlin played on the piano "Quartet from Rigoletto" and "Dream Thoughts." Miss Mary Kaichella of Minersville gave a recital in English, "To the Makers of Sentimental Idyls," a translation from the Ukrainian by Taras Shevchenko. Clarinette solo was played by Anthony Spakonich, of Llewellyn, with Miss Mary Fetteroff at the piano. "Last Rose of Summer," and the beautiful "Träumerei," being the two numbers. Mr. John Sekellick of Jonestown received a loud applause after his recital "Mother Widow."

The concluding number on the program given by the Ukrainian choir was the singing of "The Ukrainian Soldier going to war."

The main speaker of the evening was Rev. Dr. V. Kolodnycky of Northampton, Pa.

Odarka Yaletchko.

—o—

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Свято незалежности.

Громада на 23-тій і Бравн улиці відсвяткувала Листопадове Свято при допомозі учителя п. Пасічника та Кружка ім. Т. Шевченка, який відспівав кілька стрілецьких пісень. Були деклямації шкільних дітей і старших.

Вступне слово виголосив предсідатель громади, Горохівський, а про Листопадове Свято говорив п. Пасічник, котрий брав участь у визвольній боротьбі.

Молодий скрипак Юліян Левицький відіграв скрипкове сольо, а на пяні грали Мирослав Фостик і панна Кобильник.

Свято закінчено відспіванням національного гимну.

Учасник.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

ГОЛОСИ ВІДДІЛІВ У СПРАВІ РЕФОРМИ, НАДІСЛАНІ З ВІДГОЛОСОВАНИМИ БАЛЬОТАМИ, Й УВАГИ ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ.

Відділ 227 в Смок Рон, Па. — Посилаємо відголосований бальот. Не зважаючи на шалену аґітацію зі сторони тих, котрі воліли би бачити в орґанізації революцію, а не реформу, члени того відділу голосували „за" реформу. І до виміни старих грамот на нові зараз зголосилися 8 членів. Тож просять прислати 8 аплікацій.

Замітка: Аплікації на виміну старих грамот на нові можна буде вислати аж тоді, коли **більшість** відділів зверне бальоти, відголосовані „за" реформу. Отже Ваше замовлення аплікацій мусить бути здержане аж до того часу. Не річ у тім, що наразі лише 8 членів до виміни грамот зголосилися. Важне є те, що всі члени ухвалили реформу, з якої будуть могли користати тоді, коли самі схочуть. Нема причини наглити членів до виміни грамот. Але треба мати право на таку виміну, щоби можна вимінювати грамоти тоді, коли члени будуть самі й добровільно зголошуватись. І не треба наглити членів до виміни старих грамот на нові, бо головна канцелярія буде завалена тою роботою що найменше два роки.

Відділ 63 в Форд Сіти, Па. — Посилаємо відголосований бальот „за" реформу і просимо прислати наразі 50 аплікацій на виміну грамот.

Замітка: Це Ваше замовлення аплікацій муситься тут здержати. Замовлені Вами аплікації, а також усіми іншими відділами, будуть вислані аж тоді, коли більшість відділів звернуть відголосовані бальоти „за" реформу — тоді, коли вже з проголошеного висліду голосування буде видно, що реформа **ухвалена.**

Відділ 362 в Брістол, Па. — Звертаючи відголосований бальот, повідомляємо, що в тім відділі тільки один голос був проти реформи. Решта, всі члени голосували „за" реформу, висловлюючи признання головній управі не тільки за це, що не пожалувала труду плян реформи зладити, але й за це, що справу реформи головні урядники самі не рішають, ані не відкладають до рішення одиницям, відділовим делеґатам, а предкладають її до вирішення загалови членів. Члени вважають це найсправедливішим способом вирішення справи, яка тичиться не лиш уряду або конвенції, але всіх членів разом і кождого зокрема, та що, не поспитавши опінії членів, такої справи вдоволяючо ніякий уряд, хочби найчесніший, та ніякі делеґати, хочби й найсправедливіші, не могли би вирішити і вкінці мусіли би звернутися до членів, колиб не хотіли їх розігнати, як це сталося в 1914. р. Загал членів дуже добре розуміє, що колиб той плян тепер не був вироблений і членам до відголосування не предложений, а все щоб лишилося було до конвенції, то справа реформи була би відложена що найменше на два-три роки, а за той час без реформи багато членів мусіли би від У. Н. Союза відпасти.

Відділ 276 в Ембрідж, Па. — Наш відділ, донедавна найбільший і найбогатший, втратив уже багато членів і всю місцеву касу. Наш відділ був перший, що зрозумів, що тільки реформою решту членів можна вратувати. Коли вже будете певні, що реформа „переходить", то нам першим пришліть що найменше 150 аплікацій на виміну обезпечення. Решту замовимо пізніше, вміру того, як члени самі добровільно будуть зголошуватися.

Замітка: Не можна буде висилати аплікацій одним скорше, а другим пізніше, тому, що одні скорше, а другі пізніше голосували. Замовлення на аплікації, які тепер приходять з бальотами, треба складати і задержати аж до часу, коли реформа буде ухвалена, й опісля до всіх **рівночасно** вишлеться.

Відділ 212 у Вілінґ, Вест Вірджінія. — В наших сторонах була біда ще перед загальною депресією всюди. Відділ голосував „за" реформу і щонайменше 29 членів зараз схочуть грамоти виміняти, бо це для них корисніше, ніж у старім роді лишатись і вічно бути в загрозі суспендації.

Відділ 230 в Йонґставн, Огайо. — Це відділ великий. Каса порожна, бо хоч ще є якісь ґроші в банку і банк ніби не „заморожений", але грошей не видно. Члени довгують уже $800 і що найменше 85 членів мусіли би відпасти, якби реформа не зістала зараз ухвалена. На зборах були два члени, які трохи противились і давали ріжні запити, але уряд не жалував труду і вже перед тим на два тижні всім членам реформу пояснював. Вдалося легко ще й тих двох членів переконати, отже реформа в тім відділі була ухвалена одноголосно. Члени зрозуміли, що будуть могли з власної резерви „зaратуватися", братській касі звернути довг і дальше видержувати безробіття та нових членів приєднувати. Розуміють і це, що ті молодші члени, котрі ще власної резерви зложеної не мають, мусять остатися тягаром для відділу, поки собі не придбають відповідної резерви. Бо так, як тепер, що чим хто старший членством, тим більшу резерву має, так і молодші тепер члени будуть старітись і скорше чи пізніше будуть резерви потребувати. А щоби її мати, треба складати. Члени того відділу дуже добре на реформі визнаються. Їх не здурить той, хто вдає, що не знає, чи реформа добра, чи зла. Члени жалують, що тої реформи не зроблено скорше бодай 10 років. Але додають, що ліпше пізно, як ніколи, бо знають, що інші орґанізації вже „зовсім спізнились" і хочби таку реформу хотіли зробити, то вже не можуть. Не мають такої, як у нас, резерви.

Увага: Всі інші відділи, які вже виказані як такі, що відголосували і бальоти до головної канцелярії звернули, або не подали від себе ніяких зауважень, або сказали щось такого, що вже інші сказали, — їх голосів тут не подається. Пропускаємо також спеціяльні похвали для головної управи або для поодиноких урядників. Хваліть або ганіть не словами, а **числом голосів** „за" або „проти" реформи. Це вповні вистарчаюче. В тій рубриці будемо містити короткі замітки відділів, які відносяться лише до голосування або до самої реформи, і тільки тоді, коли їх пришлеться разом з відголосованим бальотом, та без огляду на те, чи той бальот буде „за" чи „проти" реформи. Одначе ніяких заміток чи голосів, надісланих без доказу (бальоту), в тій рубриці містити не будемо. Просимо такихсамих завваг не повторяти.

(Дальше буде)

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

Людвік Якобовський.

І САТАНА ЗАСМІЯВСЯ...

Важко вдарила, падучи, Сотону по голові повна, соковита помаранча. Він прокинувся зі сну, глянув люто вгору, де віти помаранчевих дерев помалу наближалися до широких корон пальм, і позіхаючи встав. Незамітно дрожало ясне повітря і лагідна теплота перепливала ніжними хвилями. Золоте сонце блистіло крізь вузкі пліші широкого листяного даху і обсипало його темнокучеряве волосся блискучими світлами і рухливими тінями. По його блідім, вузкім лици перемигнуло отсе кілька промінів; тепер блиснули в соняшнім світлі його чорні очи та зажмурилися летом блискавки знов — і потім він ступав по мягкому мосі помалу, не зважаючи, що босі ноги встрягають іноді в холодну папороть і топчуть по дрібних синіх дзвіночках римщини.

Вкінці він вийшов на райську поляну, де все з полудня відпочивав архангел Михаїл. Тут ростелявся широкий простір з незнаними червоними, жовтими та синіми цвітами і золотим потоком лився на них веселий блиск соняшного світла. В горі синіло небо безхмарне та тихе і німо стояли величанські пальми по боках та спиняли вітер, що задумував сильним подувом здмухнути геть дивні пахощі. Далеко поза тим блистіли сріблисті води рік Гіона і Фрата долиною райського города, а їх лагідне шемрання бреніло серед тиші та тихо, що лише чутке ухо могло його уловити.

Чорні, блискучі очи Сотони, шукаючи, перебігали довгий ряд простих як січка пальм. Вкінци він постеріг при пні могучої тінистої пальми струнку постать, котрої блискуча білість ясно відбивала від темнозелених ліній дерева.

Тоді Сотона здивувався.

Помалу ступали його ноги дальше. Ще нижче хилилася папороть під його стопами.

Безконечне здивовання снувалося тепер по його лиці. Перед ним стояв незнайомий твір, стрункий та високий, лише трохи менший від нього. В нього були сині очи, а по широкім чолі спливала золотиста повінь ясних кучерів.

То був Адам, котрого Господь сотворив тоді, як Сотона спав.

Погляд у нього був спокійний і чоло його було чисте. Він здивувався на вид могучої постати Сотони і палкого погляду огнистих чорних очий, але Господь поблагословив його серце спокоєм та миролюбєм, а боязнь не жила в його грудях.

— Хто ти? — запитав Сотона з висока.

— Твір Божий!

На чолі Сотони явилася недобра морщина.

— Аа!..

Так Бог виконав свою обітницю!

Сотона був доси паном раю, але чув дивну роскіш, коли міг все руйнувати, і він нівечив те, що зробили пильні руки ангелів. Вони повели ріку Гіон через рай: він загатив її величезною скелею. Вони викохали величаві низові гірські пальми: його рука поломила їх як дрібні галузки. Вони веліли пардови та тигрови йти до водопою обіч себе миролюбно: але Сотона надрочив їх одно на другого своїми ударами, так що кров потекла на сині цвіти землі.

Тоді архангел Михаїл станув перед престолом Всевишнього, щоб упросити у Нього Божої помочи проти напасника. Станув і Сотона перед престолом Бога та лише згірдно закопилив горішню губу, коли Бог пророк:

— Дайте йому спокій! Жадна рука в небі не підніметься проти нього. Але з пороху я виведу твір, що від тепер буде паном землі і буде слухати мене одного...

Все ще спочивав здивований погляд Адамовий на блідих чертах Сотони.

— Чого ти тут шукаєш? — дзвеніло остро питання Сотони.

— Бога.

Слово звучало спокійно; його погляд був великий і тихий.

— Тут моя держава!

— Тут держава Бога! Ти не Бог, навіть не такий, як архангел Михаїл. У тебе недобра морщина на чолі, а погляд очий твоїх злий.

В глибоко запалих очних ямах Сотони жеврів зрадливий огонь. Він відчував, що з того твору говорить Божий дух, а в подобі його лежить сила Безконечного. Він схопив за пень, що при нім стояв Адам, але коли хотів його одним замахом вирвати, Адам поклав лагідно свою лівицю на зеленіючу кору і дерево стояло непорушно.

Тоді Сотона поблід.

Він пізнав тепер, що не є вже паном землі і раю, бо дерева не хилилися більш на його знак.

Тоді обернувся він одним викрутом і побіг як затревожена звірина по мураві, так що ледви схилялися трави.

Адам глядів за ним, поки висока постать зникла за великим, темнозеленим чагірником.

Не замітив уже, як Сотона кинувся в росисту мураву і тяжко хвилюючі груди старався придусити кулаками.

Коли отсе перейшли попри нього спокійні кроки. Сотона підвів голову і побачив, як архангел Михаїл проходив мимо.

— Гей! — покрикнув до нього Сотона.

Спокійно оглянувся святий Михаїл. Чого хоче від нього Сотона? Чиж вони не смертельні вороги від початку світа? Тепер заглянувши йому глибоко в очи, які здавалося жевріли лиховістним огнем, Михаїл пізнав, що Сотона стрітився з Адамом.

— Ти бачив його? — питав він і встидався, що в глибині серця почув з того таємну радість.

Віддих Сотони був як огонь.

— Твоїй державі конець, Сотоно. Ні одна соломинка не покориться тобі і ні одна крапля роси, як що велітимеш. Паном землі тепер Адам, а Адам — Божий слуга.

— Він умре, як умирає билинка трави і згине як крапля дощу! — глузував Сотона і підніс голову. — З землі повстав Адам, і земля призначенням його!

— Так! — відповів Михаїл лагідно, — але ще сьогодня сотворить йому Господь жінку і так рід Адамовий стане рости і множитись по всі віки.

— Жінку?

Немов крик, так звучало питання Сотони. Відтак голова його запала в траву, а його очи бігали блукаючи в горячім соняшнім повітрі.

Архангел дивився на нього і дивувався. Потім похитав головою і відійшов...

Знову лежав над раєм вічний блиск сонця і знову йшов Сотона через пальми на поляну.

Дивно.

Не було вже так тихо, як звичайно.

Шепіт ходив по билинах і корчах, трави шелестіли і листя тріпалося, всі корони пронизував якийсь дивний шум, а райські ріки котили свої хвилі у двоє так бистро і у двоє так гамірно.

Великі пестрі мотилі літали парами понад синіми та червоними квітками, між папоротями сновигали дрібні червачки і хапалися спіймати один одного, а високо в верховіттю дерев співали пари соловіїв ніжну пісню.

Счудоване око Сотони бачило, як іноді крізь ясні прогалини пальмових гайків перешелеснуть серни, слідом за ними то скачуть то брикають інші, а в ряди-годи тужливий крик оленя дзвенить, прорізуючи непорушне соняшне повітря.

Втім він зупинився. Перед ним стояв гилястий гущавник і закривав його; а перед не дуже густим корчем лежали дві постаті в траві і вдивлялися одно в одного з радісним поривом. Адамове русе волосся спочивало на лоні Еви, її права рука недбало лежала в траві, а ліва гладила волосся чоловіка.

Бадилля папороти вона встромила між зуби, так що велике широке листя лежало холодне на її повній білій груди, а її очи блукали блаженно втомлені у повітрі.

Тепер почув Сотона, як вона сказала:

— Принеси мені води напитися.

І одним рухом Адам підскочив. Він поспішив до ріки і приніс їй студеної води у видовбанім корені. Помалу пила вона і не зважала, яким блискучим зором слідив Адам за рухами її молодого, стрункого тіла.

— Онтам високо овочі. Принеси мені! — звучав знов її втомлений голос і Сотона бачив у друге, як Адам із трудом виліз на дерево і скидав жменею великі аблока, щоб їх опісля позбирати і покірно зложити в її руки.

Вона вкусила яблоко і кинула геть.

— Не хочу! — сказала і задерла хорошу головку, так що чорне волосся скотилося на білі плечі.

— Тут так колють трави, а сонце так пече! — звучав на ново її мягкий голос, а Адам піднявся знов і побіг далеко геть аж на край поляни, щоби під тінистою пальмою з листям як вієрі приладити їй постіль.

Обіруч микав він колючі трави, з твердої землі видирав грубе коріння, а піт котився по упрілім, а проте веселім лиці.

Безпорушно лежала Ева і вдивлялася ліниво вперед себе.

Тоді Сотона відхилив трошки корчі і з темно-зеленого листя визирнуло його бліде, понуре обличе. Тепер зневівя побачила його Ева і її зір немов прикований завис на його огнистих очах. Вона піднесла трошки голову і тепер Сотона незначно кивнув до неї.

Вона почервоніла і випустила папороть з уст.

Тоді вирвав Сотона рожу з корча і поніс її до уст. Відтак кинув рожу до неї, так що впала їй на ліву грудь, і з кармазиновим лицем понесла вона рожу і собі до уст.

— Ти звідки взяла рожу? — питав Адам, прийшовши зі своєї роботи задиханий.

— Вітер приніс мені! — відрекла і вся почервоніла.

— І він тобі прихильний! — усміхався Адам. Він ще не знав, що то брехня і що Ева отсе сказала першу брехню.

— Так! — відповіла.

— Чи тепер перейдеш туди? Там така мягка постіль і лагідна тінь для прохолоди.

— Ні! — відмовила вона, — я лишуся тут. Ходи, ляж при мені і засни. Повітрє душне. А ти втомився!

І Адам присів до неї в траву і знов сховав голову на її грудях. А вона милувала його тепер обіруч лагідно та ненастанно і зі щасливим обличем він заснув. Тоді вона підвела голову і бистро заглянула в гущавник. Понад головою сонного стріляли її погляди до Сотони, а від нього до неї — і роздалися тихі слова:

— Отже завтра під деревом знання! — шептав Сотона.

Ева всміхнулася і потакнула.

Тоді випростувався Сотона високо. Його очи світилися, а губи бурмотали:

— Коли женщина моя, — то й земля моя!

І Сотона засміявся...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Жертва на інвалідів.

Український бизнесмен Платон Стасюк зложив пожертву в сумі 25 долярів на допомогу українським інвалідам. Гроші переслано через Обєднання.

ЗЕЛБОРН ФОЛС, МАСС.

Жертва на Край.

Гром. Т. Тимкович переслав через Обєднання 4 доляри, які пожертвував гром. І. Міхаляк по 1 дол.: на „Просвіту" у Львові, на Інвалідів, на Лемківщину й на шікаґовську виставу.

БОФАЛО, Н. Й.

Жертва на боєву акцію.

Гром. Іван Сидорович переслав через Обєднання пожертву в сумі 8 дол. на визвольну боротьбу.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

На визвольну боротьбу.

Гр. Тарас Шпікула переслав через Обєднання на визвольну боротьбу пожертву в сумі 7 дол. 50 центів.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

На визвольну боротьбу.

Через головну Централю ОДВУ переслано до Обєднання для висилки до Рідного Краю на боєву акцію 75 долярів. Гроші ці переслала Українська Стейтова Організація в Конетикот.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

На „Сурму".

Головна Централя ОДВУ переслала через Обєднання на орган УВО „Сурму" 10 долярів. Гроші ці зложив 16. відділ ОДВУ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

З Листопадового Свята на Інвалідів.

З листопадового Свята, уряджененого 27 листопада Українським Народним Домом, переслано на інвалідів 50 дол. Гроші вислано через Обєднання.

Василь Гіль.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Відділ 315 повідомляє своїх членів, що голосовання в справі реформи У. Н. Союза відбудеться у вісторок, 13-го грудня, в годині 9-тій ввечір, під ч. 712 State St., — Уряд.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. оТв. Зап. Січ, від. 3, просить своїх членів прибути на річні збори 15 грудня, в год. 7-ій ввечір. Буде справоздання уряду, вибір уряду н а1933 рік, голосування за реформою, роздача календарів і решти табельок. Обовязком є кождого члена явитись на цих зборах. — В. Ґреґа, пр.; М. Корнас, кас.; Мих. Голубець, секр.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. Тов. Галицька Січ, від. 207, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 11 грудня, зараз по Сл. Божій. На цей мітінґ всі члени мають прибути, бо є важні справи до полагодження. Буде голосовання за зміну грамот. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. Не явившийся на цей мітінґ член буде караний після статута. — П. Пасічник, предс.; О. Сельський, кас.; Ів. Олійник, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 76, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів,, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 11 грудня, зараз по Сл. Божій, в ґали церковній. Буде справоздання з цілого року, вибір уряду, ґолосовання над реформою, пояснення виміни грамот і роздання календарів. Проситься членів прийти і вирівнати свої належитости, бо довгуючі будуть суспендовані. — П. Романишин, пр.; Ів. Лисак, рек. секр.; С. Стойко, кас.; А. Діділівський, фін. секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. С. Д., від. 288, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться 10 грудня, в год. 6-й ввечір, в ґали українській, Трета і Карбон ул. Проситься усіх членів прибути на цей мітінґ і вирівнати свій довг за цілий рік. Буде справоздання урядників і контр. комісії за 6 місяців і голосування за нову реформу. — Т. Данилюк, предс.; М. Мушастий, кас.; М. Ґреґораш, секр.

НЕ ЗАБУДЬ!

Не забудь цього краю,
Де тя мати родила,
Мови й гарних пісень,
Що тя мати учила

Не забудь ти землиці
Піль, лугів і діброви,
Де в гаях і лісах
Повно пісень — розмови.

Не забудь же ти цих піль,
Нив, лугів, що без краю,
Синіх гір і бистрих рік
І потічка у гаю.

Не забудь цеї краси,
Що лиш рідний край має,
Памятай бажання святе,
Що до волі змагає.

Не забудь, а помагай,
Щоб Україна рідна
Була звільнена з кайдан
І на віки свобідна.

Дм. Захарчук.

До сільської школи приїхав інспектор. Була година рахунків.

— Скажи мені, скільки є сто без девядесять вісім? — спитав учитель одного зі школярів.

Хлопець дивився хвилину на вчителя, потім на інспектора, та не міг вимовити ні слова. Інспекторови було жаль хлопчини і хотів якось помогти йому. Коли так сидів за катедрою за плечима вчителя, підніс у гору два пальці, щоби підповісти школяреви. Та школяр зрозумів це інакше.

— Прошу пана учителя, пан інспектор просять на двір! — сказав урадуваний школяр.

По науці вчитель стрінув того хлопця та скартав його, що не вмів рахунків.

— То може знаєш бодай, скільки є два більше три?

— Так докладно не знаю, — відповів хлопчина — та багато того не буде, пане учителю.

— Уяви собі лише: я думав, що моя жінка недосвідчена наче дитина, а три місяці по шлюбі я приловив її в обіймах приятеля.

— Ну, то саме вона недосвідчена, наче дитина!

— Якжеж то?!

— Бо коли би була досвідчена, то ти певно був би не приловив її!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ. (23)

Промокший до останньої нитки, Стимбол мандрував джунґлями далі. Липка грязюка вязала йому ноги й він вибивався з сил. Але доводилося йти вперед, бо він знав, що далеко відстав від чорних і Блейка. Самому блукати по джунґлях було не дуже приємно. Стимбол проклинав свою долю, а найбільше Тарзана, котрий примусив його кидати джунґлі й поспішати до моря. Несподівано Стимбол натрапив на велике зломане дерево, під яким лежав труп людини.

Стимбол, здивований і переляканий, спинився над трупом. На свою радість він пізнав, що се лежить Тарзан, убитий деревом. На душі Стимбола трохи полекшало, бо він був певний, що тепер його ніхто не буде переслідувати й він зможе ще трохи пополювати в джунґлях. Щоб упевнитися в смерти Тарзана, Стимбол нагнувся й приложив ухо до грудей. З досадою він почув, що в Тарзана беться серце. Отже він не вбитий, а лише ігриголомшений.

Стимбол рішив не гаяти часу, а покінчити зі своїм ворогом. Стріляти не було чого, щоб даремно не витрачати кулі й не звертати уваги чорних, які можливо з Блейком знаходяться десь недалеко. Він підніс високо ніж, який тримав увесь час у руці, наміряючись ударити Тарзана в груди так, щоби пробити йому серце. Стимбол спокійно цілив ножем, стараючися, щоб удар був сильний і щоб ніж відразу досягнув серця, вбиваючи непритомного Тарзана.

Та Стимбол не знав, що він не сам. Він не знав того, що недалеко сидів горилль Болґані, який грівся й сушився на сонці. Малпа вже давно почула, що хтось наближається, й зза кущів дивилася за тим, що Стимбол робив. Коли малпа побачила його намір убити Тарзана, вона стрімголов вискочила зза кущів. Не встиг Стимбол і опамятатися, як почув, що хтось його схопив за плечі. Він обернувся й побачив перед собою розлючену малпу. В той час Тарзан прийшов до памяти.